

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Aliqua certa notantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

fus ut supra late probavi: ergo non potest esse confusus: probatur maior, omnis conceptus confusus ideo est talis, quia actu includit aliquas rationes quas non exprimit ut conceptus definiti, sed si ille conceptus includeret aliquas rationes actu non posset includere alias præter inferiores: ergo ille conceptus includeret actu inferiora. Probatur minor, & imprimis non includeret aliquam rationem superiorem, quia supra ens nihil datur superius neque rationem æqualem, quia etiam est impossibilis: ergo includit actu aliquas rationes inferiores quia non sunt alia, quas posset includere, nec potest esse conceptus clarus, & explicitus: ergo, &c. Probatur antecedens, omnis conceptus clarus, & expressus simpliciter præcisus debet contrahi per alium conceptum distinctum extra quem fit: sed conceptus entis non est ita contrahibilis: ergo non est conceptus clarus, & explicitus: ergo non potest esse simpliciter præcisus.

15 Nono, omnis conceptus simpliciter præcisus est contrahibilis simpliciter: sed ille conceptus non est contrahibilis simpliciter: ergo non potest esse simpliciter præcisus: maior est evidens, quia præscindibile, & contrahibile sunt correlativa. Probatur minor, omne illud quod est contrahibile debet contrahi per aliquid illi superadditum: sed nihil potest superaddi conceptui entis: ergo non est contrahibilis, &c.

SECTIO II.

Alqua certa notantur.

16 **A**dvertendum est hoc nomen *præcisio*, quod derivatur à præscindo, nihil aliud significare ut omnes Doctores asserunt, nisi separationem, divisionem aut partitionem unius ab alio, & quia duplex est separatio, duplex etiam datur præcisio, alia enim præcisio realis est, alia rationis; præcisio realis est separatio unius ab alio realiter, nulla operatione intellectus interveniente, ut quando manus à brachio, caput ab humeris in homine, aut ramus ab arbore gladio dividitur, & separatur à parte rei; præcisio rationis est separatio unius ab alio, per mentis operationem v.g. quando separantur mediante fictione intellectus ea quæ à parte rei sunt idem, ut quando dividitur animal à rationali.

17 Hæc præcisio seu abstractio rationis est duplex, alia negativa, præcisiva alia; negativa abstractio est quando per intellectualem iudicium unum negatur de alio, v. g. quando dico homo non est lapis. Præcisiva est quando è duobus quæ sunt idem unum cognoscimus non cognito alio v. g. cum in Petro cognoscimus rationem communem hominis non cognita Petreitate, & sicut quando visus percipit albedinem non visus sapore qui in eodem subiecto cum albedine est.

18 Hæc abstractio præcisiva, ut bene adnotat Pater Suarez, potest multifariam fieri aut varijs modis contingere, scilicet vel per modum formæ à subiecto, vel per modum subiecti à forma, vel per modum formæ à forma, ut v. g. in Deo præscindimus Deum ut subiectum à sua iustitia ut à forma; præscindimus præterea misericordiam à iustitia tanquam unam formam ab alia formam; item hæc præcisio fit unius rationis communis

à suis inferioribus v.g. quando aliquod prædicatum commune per intellectum dividitur à differentia inferioris, & hoc non fit ob distinctionem, & præcisionem formalem, quæ à parte rei datur inter rationem communem, & particularem, sed ob imperfectum, & inadæquatam modum concipiendi nostrum, ratione cuius in obiecto quod considerat non penetrat nec comprehendit intellectus, totum quod est in illo obiecto, propterea à parte rei existit, sed solum secundum aliquam convenientiam vel similitudinem, quam plures res inter se habent, quæ per modum unius sub ea ratione considerantur, cognoscendo solum rationem illam convenientiam non cognoscendo differentias per quas differunt, dividendo per inadæquatos conceptus ea quæ realiter sunt idem: quo fit ut ad conceptum obiectivum præcisum simpliciter secundum rationem ab alijs rebus seu conceptibus non sit necessaria partitio illorum à parte rei: sed sola sufficit vel denominatio extrinseca, ut alij asserunt à conceptu formali representante illud obiectum secundum solam illam rationem convenientiam non representando illud secundum id totum quod est in re sine aliqua fictione intellectus, vel necessaria est cum aliqua fictione ut verior opinio fert.

Exemplum huius præcisionis fit in conceptu 19 hominis ut sic obiectivo, qui secundum rationem præscinditur à Petro, & à Paulo à quibus in re non differt, illa autem præcisio secundum rationem est à conceptu formali, quia nimirum homo ut obijcitur tali conceptui non est representatus ut iam dixi secundum omnem rationem cum qua identificatur à parte rei; sed solum secundum convenientiam quam plures homines habent, qui per modum unius sub ea ratione concipiuntur, & ideo solet dici præcisionem rationis nihil esse nisi cognitionem confusam aliquis obiecti, quia non penetrat ipsum obiectum neque clare percipit omnes illius rationes, ut cum video animal à longe, cognosco quidem illud esse animal, attamen non distinguo nec percipio clare utrum sit homo vel brutum, cum vero propius accedo, illud clare distinguo, & cognosco esse hominem, quia nunc clare concipio aliquas rationes proprias quæ solum conveniunt homini, & non alteri animali.

Hæc tota præcisio fundatur in distinctione 20 virtuali, quæ datur à parte rei inter rationem communem, & particularem, ut ex dicendis clare patebit.

Sic concipere communem rationem entis vel 21 præscindere ens nihil aliud est quam concipere aptitudinem ut sic ad existendum secundum convenientiam omnium rerum in habendo talem aptitudinem, non penetrando an sit aptitudo ad existendum per se vel in alio, cum autem distinctius cognoscitur hæc aptitudo cognoscitur in illa aptitudine ratio perfectitatis quæ non convenit accidenti.

Hæc abstractio præcisiva bifariam partitur in 22 mutuam, & non mutuam; mutua præcisio fit inter ea quæ ita se habent ut nec ratio superior imbibatur in differentijs inferiorum, nec differentij inferiorum imbibantur in ratione communi, nec actu confuso, nec explicito: sed solum virtute, & potestate, ut quando per intellectum separatur animal à rationali, cognoscendo unum sine alio, quia nec animal includitur in rationali, nec rationale in animali includitur actu vel confuso vel

vel explicito; non mutua fit inter ea, quorum unum, v.g. superior includitur, & imbibitur formaliter in conceptu quidditativo alterius actus saltem confuso, licet ratio inferior differentialis non imbibatur in conceptu essentiali superiori. Itaque tunc fit praecisio non mutua quando ratio communis cognoscitur non cognita ratione particulari, in qua imbibitur ratio communis, non autem potest cognosci ratio inferior sine superiori, quae imbibitur essentialiter, & vocatur non mutua; quia licet possit ratio communis praecindi ab inferiori, nihilominus ratio inferior, & particularis non potest praecindi a superiori, & communi, & quia non mutuo se habent in hac praecisione; ideo praecisio quae inter haec fit, vocatur praecisio non mutua, id est quae non fit ex utroque extremo.

Exemplum huius reperitur in divinitate respectu divinarum relationum; divinitas enim quae est ratio communis respectu divinarum personarum includitur, & imbibitur in divinis relationibus, & est de essentia illarum: quia, quidquid est in divina relatione est ens increatum, & independens ac per consequens Deus; divina autem relationes non imbibuntur nec sunt de essentia divinitatis; alias una relatio esset de essentia alterius, & non distingueretur ab illa realiter, quia quidquid est de essentia Dei est de essentia relationis, & personae, ex hac autem non mutua inclusione divinitatis, & relationum fit ut bene possimus cognoscere evidentem Deum, & divinitatem ut sic evidentia abstractiva ut cognoscitur a naturali Theologia sine eo, quod cognoscantur divinae relationes, quia haec solum divina relatione cognoscuntur: divinae autem relationes minime possunt cognosci non cognita divinitate ut inclusa, & essentialiter imbibita in illis, & sic datur praecisio non mutua.

13 Hae separationis rationis seu praecisio explicatur praecisionibus seu separationibus realibus, quae duplex realiter in creaturis est, nam prima datur inter ea quae distinguuntur, tanquam excludens ab excluso, ut verbi gratia anima rationalis, & materia prima, & ideo utraque mutuo una ab alia potest separari. Secunda praecisio datur inter ea quae distinguuntur tanquam includens ab inclusis; nam ea quae hoc modo distinguuntur non possunt mutuo separari, ita ut exstant, & conserventur unum extra aliud mutuo, v.g. licet possit separari anima rationalis ab homine, & conservari extra ipsum hominem, homo autem sine anima rationali separatus ab illa non potest conservari, imo impossibilis est separatio hominis propria ab anima rationali, quia anima rationalis includitur essentialiter in constitutione hominis; etiam explicatur hoc ex modo, & entitate reali absoluta; modus enim non potest proprie separari a re cuius est modus, ita ut exista sine re, nec naturaliter, nec supernaturaliter; res autem potest separari propriissime a modo, & conservari sine illo: sic similiter ens ut sic licet possit separari per intellectum a differentia perfectatis vel hominis, quia non constituitur essentialiter ab illis, sicut divinitas non constituitur a paternitate, nec anima rationalis ab homine, differentiae autem non possunt praecindi, & separari ab ipsa ratione entis communi, quia constituuntur essentialiter, & formaliter ratione communi entis.

R. P. Ildeph. de Peñañel, Theol. Schol. Tom. I.

SECTIO III.

Nostre sententiae proponitur, & auctoritate probatur.

Conclusio: ens ut sic praecinditur simpliciter a quacumque differentia intrinseca, & ente particulari: Haec sententia est expressa Aristotelis, & colligitur manifeste ex his omnibus locis, primo ex 4. metaphysica, ubi sic ait. [Est quaedam scientia, quae speculatur ens prout ens est, & quae ei per se insunt; haec autem nulli eorum, quae in parte dicuntur, eadem est; nulla namque ceterarum universaliter de ente prout ens est considerat] quae verba explicans D. Thomas 1. 1. sic ait: [Primo supponit Philosophus aliquam esse scientiam, cuius subiectum sit ens, dicit secundum quod est ens, quia scientiae aliae quae sunt de entibus particularibus considerant quidem de ente, non tamen secundum quod ens, sed secundum quod est huiusmodi ens speculatur.]

Secundo ex quinto, ubi, obiectum scientiae particularis, vel numerus, vel ignis, aut aliquid aliud, & ideo ait esse particularem tali ratione, nulla scientia particularis cognoscit ens universale in quantum huiusmodi; sed solum aliquam partem divisam.

Tertio ex sexto metaph. 1. 1. 3. ubi eadem per se ne verba repetit, explicans autem paulo ante 1. 1. 3. qualem sit hoc ens, sic ait. [Prima Philosophia universalis circa genus, & unam naturam] & idem 4. metaphysica, sic ait. [Itaque ens, & unum idem ac una natura est, & 1. 10. eiusdem libri ait, ens esse idem genus,] quod ipse Divus Thomas confirmat 1. 1. 4. super haec verba: sic [ostendit quomodo dialectica, & philosophica cum Philosophia habent similitudinem] conveniunt autem in hoc in quantum considerant de omnibus entibus: hoc autem esse non posset nisi considerent omnia secundum quod in aliquo uno conveniunt, hoc est in ente, quia unius scientiae unum subiectum est: [& passim per eundem librum ens unum genus, & unum universale nominat; item 1. 2. ipsius quarti libri asserit ens dividi in substantiam, & accidentis his verbis. [Ita ens multipliciter dicitur; quaedam enim, quoniam substantiae, quaedam enim quoniam passiones, & accidentia substantiae:] supra quae dicit Angelicus Doctor. 1. 1. [circa primum videtur Philosophus tali ratione, quaecumque communiter unius recipiunt praedicationem, pertinent ad unius scientiae considerationem, quae considerat ens in quantum ens, scilicet tam substantiam quam accidentia: sed ens hoc modo praedicatur de omnibus.] Explicans autem Aristoteles, hoc divisum ens asserit esse essentialiter superius, & commune praedicatum tam substantiae quam accidentis, his verbis: [Quod igitur unius scientiae est ens, & quae ei prout enti insunt, manifestum est non solum substantiarum, sed etiam accidentium esse] supra quae verba haec profert Divus Thomas. [Manifestum esse quod ad unam scientiam pertinet cognoscere ens secundum quod ens, & ea quae per se illi insunt, & per hoc patet quod illa scientia non solum est cognoscitiva substantiarum, sed etiam accidentium, cum de utroque ens praedicatur ut superius.] & super 1. 1. 1. 3. sic ait [quare cum praedicatur